

Digital Vertigo: de terreur van transparantie

IK2012 nr 3 - tekst *Bart van der Meij*

Nadat **Andrew Keen** zijn eerste boek *Cult of the Amateur* over de effecten van user generated content had afgerond, kwam hij als vanzelf terecht in de dynamiek van zijn tweede boek *Digital Vertigo*. Keen laat zich omschrijven als een webcriticus, net zoals bijvoorbeeld **Jaron Lanier** en **Nicholas Carr**. Hij geeft zelf aan niets tegen de ontwikkelingen van en op het internet te hebben, maar de effecten ervan te willen onderzoeken en beschrijven, zodat wij bewuster keuzes kunnen maken over hoe we met die effecten willen omgaan. Andrew Keen richt zich daarbij met name op de effecten van het internet op burgerschap en democratie.

In zijn nieuwste boek onderzoekt Keen de effecten van het sociale internet. Hoewel het boek redelijk taaie kost is, is zijn openingsscene herkenbaar en hilarisch. Tussen de lezingen door besluit hij in Engeland een museum te bezoeken, waar hij uiteindelijk tot het besef komt drukker te zijn met zijn smartphone dan met het museum. Het updaten van zijn status op diverse sites of het aanmelden van zijn geolocatie kost hem zoveel tijd, dat hij de ervaring van het museum mist. Het is de opmaat voor een appel op de vervreemding die door het gebruik van sociale media kan ontstaan wanneer je de werkelijke omgeving uit het oog verliest. Net als Lanier vindt Keen dat wij een virtuele werkelijkheid van onszelf creëren in profielen en datamodellen, die geenszins kan lijken op ons echte bestaan.

*But mankind isn't a picture and there is nothing
good about a species that has turned into a corpse because it has forgotten
what it once was. – Andrew Keen, Digital Vertigo, 2012*

Maar Keen gaat nog verder: hij waarschuwt ons voor een wereld waarin iedereen altijd weet wat anderen doen, wat ze kijken, lezen en denken. Voor Keen zijn privacy en vertrouwelijkheid basisvoorwaarden voor democratie. Hij verafschuwt het beeld van een wereld waarin die voorwaarden vervallen. Keen is bang dat wij in onze gezamenlijke cultus van transparantie en openheid vergeten dat wij autonome mensen zijn die, zoals **John Stuart Mill** zei, het nodig hebben om soms ons contact met de maatschappij te verbreken door besloten, autonoom en terughoudend op te treden om menselijk te kunnen blijven. Het alternatief is de tirannie van de meerderheid en de dood van de individuele vrijheid.

De discussie is herkenbaar, ook in Nederland. Ik denk bijvoorbeeld aan de roep om een transparante overheid, maar wie zit er te wachten op de bonnetjes van de zonnebril van voormalig minister Bos? Of op de enorme contracten van de Koninklijke Bibliotheek met Google? Waarom ondermijnen wij de principes van onze parlementaire democratie alleen omdat technologische mogelijkheden ons nieuwe gereedschappen geven waarmee vrijwel alles mogelijk is als het om beschikbaarheid van informatie gaat? Waarom willen we alles van iedereen weten? Wat levert ons dat op, maar vooral: weten we wel wat we kunnen verliezen? Naar mijn idee had de spirituele filosoof **Gurdieff** gelijk toen hij zei: "Kennis kan niet aan allen toebehoren, zelfs niet aan velen". Zullen we eens proberen te kiezen voor kwaliteit in plaats van voor kwantiteit?

Keen, Andrew, Digitale Vertigo: how today's online social revolution is dividing, diminishing, and disorienting us, New York, St. Martin's Press, 2012.

[terug naar de inhoud](#)

